

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II пов.
Конто пошт. шл. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рухомі не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячна в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 20 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зима адреса 1 зол.

В СПРАВІ ОДНОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІН.
СТРАЦІ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Перманентна криза в Польщі.

Безконечна криза. — Ініціатива П. П. С., становище і програма лівого блоку. — Безуспішні залицянки до „Яста“ і Х. Д. — Проектована непевніцями більшість. — Пос. Марек і марш. Пілсудський. — Невдача центр-лівиці. — Влад. Грабський redivivus. — Проектований склад кабінету Влад. Грабського. — Опозиція в соймі. — Ініціатива центр-правиці. — Вітос знову на горизонті.

Варшава, 10. травня 1926.

Криза польського уряду, яка в рівній мірі є кризою сучасної Польщі, затягається все більше і глибше. Вночі з суботи на неділю президент держави, вичерпавши всі конституційні засоби, доручив Вл. Грабському формування позапарламентарного уряду. Це в створених умовах, в умовах життя, устрою й режиму сучасної Польщі ultima ratio. Очевидно, вдача чи невдача Вл. Грабського не ліквідує кризи, навпаки — з проречисто — наглядним доказом її підтвердження і закріплення.

Рішення през. Войцеховського попередили такі події:

Після другої з черги в наростаючій правительстві кризі невдачі Вітоса, президент держави доручив голові сойм. клубу ППС. пос. Маркові, яко представникомів найчисленнішого (41 членного) лівого угруповання в соймі, взяти на себе завдання щодо сформування уряду. Пос. Марек обіцяв пильніше дати відповідь. Тимчасом у зв'язку з новоствореним положенням відбулося засідання поміркованого блоку лівиці (ППС., „Визволення“, Хлопського Сторонництва і Клубу Праці). Представники чотирьох помірковано-лівих клубів уповноважили ППС. запропонувати клубам центровим і клубам не-територіальних меншостей створення центр-лівого кабінету на основі програми, яка узагальнюється в 1) напрямі господарських відносин, 2) петрифікації (?) суспільної й політичної демократії в державі, 3) зміні національної політики (себто політики у відношенні до польських народів), 4) реорганізації адміністрації, 5) повороті марш. Пілсудського до армії і т. н. Переведення відповідних пертраттацій взяли на себе послы Марек і Недзьялковський. В першу чергу звернулися зі своїми пропозиціями до голови „Яста“ пос. Вітоса. Цей останній в словах, відмащених крутіством, дав відмовну відповідь. Не входячи до уряду, „Яст“ займатиме у відношенні до нього об'єктивне становище, якщо той уряд спиратиметься на парламентарній більшості і змагатиме до реального зрівноваження бюджету, далі введе конечні редукції й ощадності, не ступить на шлях інфляції, підтримає хліборобську продукцію, рішуче виступить проти порушення цілості держави, зберігатиме існуючий лад і порядок та енергійно поборюватиме діяльність революційних елементів.

Останні дезидерати й застереження — очевидно — звернені проти територіальних польських народів і революційної лівиці.

Другий центровий клуб — християнська демократія — устами пос. Хацинського теж відмовився від участі в центр-лівому кабінеті, узагальнюючи свою участь в ньому від докладно з'ясованої фінансово-господарської програми блоку лівиці й участі в уряді „Яста“.

З огляду на те пос. Марек припинив далі розмови і зрікся повіреної йому місії створити уряд.

Варто ще додати, що по проекту лівого блоку новий уряд мав спиратися на ППС., „Визволення“, Хлопське сторонництво, Клуб Праці, Христ. демократію, „Яст“, Н. П. Р., Кат. людський Клуб, Жидів, Німців і хлібоїдську п'ятку. Поза проектованою більшістю — очевидно — лишилися Українці й Білорусини.

Складаючи звіт през. держави, пос. Марек зазначив, що — не вважаючи на негативне становище „Яста“ й Х. Д. — блок лівиці готовий є за згодою президента скласти кабінет і стати перед соймом. Та президент поминув цю пропозицію мовчанкою.

В центр-лівим кабінеті поруч пос. Марка на становище прем'єра висунувано теж кандидатуру марш. Пілсудського. Та цей останній відмовився, заявляючи, що він цікавиться тільки військовими справами. В своїй прибічній органі „Іл. Кур. Цодз.“ пос. Вітос (в розмові з представником того популярного щоденника) гостро наступає на Пілсудського, звиняючи його, щоби вийшов зі своїх закамарків, спробував взяти керму влади у свої руки і виявив, що віміє.

Після невдачі місії пос. Марка президент держави в 12-тій годині вночі покликав до себе б. прем'єра Вл. Грабського і доручив йому скласти кабінет. Вл. Грабський, особистий приятель през. Войцеховського, мав уже готову лісту кабінету в складі: внутр.

справ — Рачкевич, загр. спр. — Скішинський, військ. — Желіговський, справедливості — Маховський, скарб — Здзеховський, торговля і промисл. — Клярнер, залізнич. — Тишка, суспільні роботи — Рибчинський, земельна реформа — Радван, хліборобство — Яницький, просвіта — Поніковський.

Але намічені кандидати почали відмовлятися. Грабський вів переговори далі, в соймі радили клуби. Блок лівиці постановив віднести негативно до місії Вл. Грабського; „Визволення“ домагалася, щоби в президент держави запротестувати проти місії Вл. Грабського. Також „Яст“ всією силою йшов проти Грабського. Деякі кандидати на міністри робили свою участь в уряді залежною від згоди Пілсудського.

В неділю вечором відбулася у Бельведері нарада при участі марш. Пілсудського і Вл. Грабського. Пілсудський, як зачувати, відмовився взяти участь в уряді.

Вперті намагання Вл. Грабського створити кабінет не дали позитивного вислідку. НПР., а опісля клуби правиці й центра виступили проти концепції позапарламентарного кабінету. Правиця постановила знову взяти ініціативу в свої руки.

Вночі з неділі на понеділок Вл. Грабський з огляду на акцію правиці й центра щодо створення парламентарного кабінету, припинив свої заходи. Офіційного комунікату поки-що не видано. По проекту ініціаторів на чолі центр-правого уряду має стати пос. Вітос.

Все це вказує на перманентну польської правительствено-державної кризи.

Генеральний страйк в Англії.

Громадська відпорність. — Посередництво єпископів. — Запомиги для страйкарів. — Недостача палива. — Нормальна пошта часописів. — Банки й уряд у відношенні до страйкарів. — Злагодисня страйку. — Відозва Трейдюніонів. — Сподівана ліквідація страйку.

Відпорність проти страйку кріпшає. Комунікація залізнична, електрична й парова зростає. В Горз Гуард Перейд утворено автомобільний парк з телеф. полученням. Появилися часописи, Дейли Графік навіть з ілюстраціями. Відчувається недостача топлива в деяких промислових центрах, але лише нечисленні пром. заведення здержали працю. В механ. промислі робітники вертають до праці. В Лідс вернуло 870 механіків. Рух трансатлантийських кораблів неправильний. Поліція й військ. пильнують Регент і Вікторія парку. Мотори автобусів і керманичі забезпечені кільчастим дотом. Почтові посылки й листи розвозять воєнні кораблі. Кентенберський єпископ заапельював до навазання переговорів, єп. Лондону пропонує єпископську палату для переговорів. S. V. перший раз профсоюз мали виплатити страйкарям запомиги 10—20 шілінгів тижнево на голову. Попісний поїзд Бервік-Нью Кастл заатакувало 300—

400 страйкарів, вибили шибви, ранили легко машиніста й паляча. На залив мін. внутр. справ зголосилося до поліції 50.000 люда. 7. V. в Глазгові знов були заворушення. Заатакували транспорт хліба. Кінна й піша поліція відперла товпу, 48 чоловік арештували.

На тлі страйку в льондонській великій фінансирі приключилася характеристична подія. Великі льондонські банки відмовили раді проф. союзів дати кредити на страйкові цілі, навіть під гарантіями. Рада жалілася урядові, а він скарта банки, зазначаючи, що раду союзів банки повинні трактувати як кожного приватного клієнта.

Продовження страйку в останніх днях прибрало лагідну форму. Генеральна рада трейдуніонів видала відозву до робітників, щоби не виступали проти поліції і не доводили до сутичок. В справі страйку радить рада міністрів під проводом короля. В понеділок 10. V. сподіються ліквідації страйку.

Німеччина й СРСР.

Після закінчення німецько-радянського договору.

(Від власного кореспондента.)

Берлін, 5. травня 1926

Всупереч усім інформаціям німецької преси, в тім числі й такої, що вважається півофіційною або добре поінформованою, сповинилися такі віщування чужої, англійської та французької преси: німецько-радянський, т. зв. берлінський договір доведено таки ще в квітні до фіналізаційного підпису.

Німецька преса була цим трохи неприємно заскочена й жалувалася на те, що її не поставлено в курсі справи та що німецька публіка могла про переговори інформуватися майже виключно з ворожої закордонної преси. Одне факт лишається фактом, що підписання договору значно прискішено і то не на домагання Союзу радянських республік, як дехто здогадувався, ані не на інтервенцію англійського посла лорда Ебернона, а скорше задля цього, щоби прочистити європейську політичну атмосферу від повені чуток і інтриг, що, починаючи від невідкритного, але мабуть умисне інспірованого виступу „Таймса“, підсичували протинімецькі настрої.

Німецько-радянський договір, якого текст був уже поданий на сторінках „Діла“, стрінувся азагалі у Німеччині майже з одностайним признанням. Хоч подавляюча більшість німецького народу й німецьких політичних партій ставиться неприхильно або й ворожо до більшовицького режиму й радянського устрою, вважає зближення до своїх бузвих західних ворогів тільки хвилевою konieczністю. Політика „Льокарна“, заініційована Штретземаном, має мало переконання в прихильників, найбільше ще між демократами й соціал-демократами, які також найбільше побиваються за вступленням Німеччини до Ліги Націй. Значна більшість німецького народу та впливових осіб схильється чимраз більше до „східної орієнтації“ й бачить поки що одиникий вихід для ведення активної політики в зближенні до цього великого терену й резервуару сил, що в очах німецької публіки все ще знаний під загальною назвою Росії. Ця „орієнтація“, яка все мала в Німеччині багато прихильників, поширюється чимраз помітніше, особливо в німецько-національних колах, що, очевидно, найбільше негативно ставляться до Льокарна й Ліги Націй.

Тим, а також останніми женецькими невдачами, пояснюється загальне одобрення, з яким стрінувся договір і перед парламентарною комісією закордонних справ, і серед німецької преси. Від крайних правих аж до комуністів включно всі члени комісії заявили за прийняттям нового твору Штретземана, хоч саме його правительством в парламенті не має більшості й мусить уже від довшого часу користати на перемишу з піддержки правиці або лівиці й хоч його „західна орієнтація“ стрічається з сильною критикою найбільшої в парламенті партії німецьких націоналістів.

Німецька преса також прихильно привітала новий договір. Й комунтарі обертаються здебільша в інших офіційних німецьких заяв, що німецько-радянська угода — це лише

— Львівський гр. кат. пробош., „Słowo Polskie“ z S. V. п. р., опісуючи „Manifestację patriotyzmu państwowego ze strony ludności ruskiej w soli Czystańskiej, w jędrzejowsko-pomorskiej“ пише, що там у дні 4. травня було ніче, на якому промовляли польські посли Долянович і Евстахевич „О програмі санасії фінансової обечного рządu“. Павлове, які приїхали на село здохли хурити, мали там іше говорити до „lojalności względem Państwa Polskiego“ і про господарару нонісворого самоврядування „одноліне дріг в Стулску, które są przecież drogiemi strategicznemi“. В тому місці, пише „S. P.“, одержели сіє глоси: правде mówią, ясно mówią! „Так, дуже ясно: гошовно, ясно п. „lojalność“, підхушчена „sanacją“, яка по „strategicznych“ дорогах у Czystańську мала принести „obecnemu rządowi“ „manifestację patriotyzmu państwowego ze strony ludności ruskiej“. Посли, порозумілиши отак з „lojalnością“, пішли, пише дальше „S. P.“, на снідання до „k. dziekana Nawryluka“, котрий „wraz ze swoim synem“, подеjmował гоścinnie delegatów“. В тому місці йдентичся, на жаль, гумор, а зачинається суиша правда. Греко-католицький парох приймав шехпольських послів дуже гостинно мабути до науку львівляности. „S. P.“ може дійсно радуватися, що ця наука не пішла в ліс, коли перенцявся нею аж... о. парох.

— З темної хроніки. Львівські злодії не мають бабуть спільного інформаційного бюро, бо кількох членів їх організації відірвало від фабрики „Камеєт“ при вул. Городенський 9. На те, щоби переконатися, що задна стіна каси ще рік тому перебіла їх товаришами, річ ясна, каса від цього часу порожня. — За крадені гроші у своєї господині вибрався на чужину трагичніший помішник 19-літній Абрагам Гроссер. Заїхав до Кавовиць, де шукав за фальшивим паспортом між каваризинами Хіх-хакса, а коли прошидрила усі гроші, вернувся як ширій брудний шини до своєї мамі до Зборова, де і звісти приїхав до сповісти на поліцію, де то признався до своїх ріхів. — Таким самим шляхом пішов університетський вчений проф. Мисько, який забрав впаду йому плату для чотирьох доцентів і з жіночкою та дітьми втік через Даниці шукати кращого французького повітря. У Даниці найшов добрих людей, які обіцяли йому за 50 дол. паспорт казали ждати... під французьким консулятом. Догадувавшись наешти, що його ошукали, вернувся а останні гроші до Львова, признався до вини і одержав 4 місяці в'язниці. — Під фірмою магістратського воєного працює якийсь шукаюнець, що ходить по домах і обирає брудно-то податки.

Дописи.

Броди. (Важений сон. — Швейцарія)
лість концерт. — Особиста вержіжця. —
(Пала до праці). Чистота дописи з ріжних
целестей і соромно робитися; і чому
про наші Броди ніколи згадали нема? Чи
можі вже ніщо не марті, щоби про них пи-
сати? І хотілось би кинуті докази, що
Бродям не треба соромитися і соромно
оставити позаду інших міст, хотілось би
казати, що Броди — символі завадани, не-
скає союзити українське місто, послідо-
вано сповніє всі обов'язки. Хотілось би...
А комсь не дозволяє. Бо сирі, одномов-
ніта буденщина налягла пакутиною сіт-
ку на нашу життє і так мало, так ду-
ше мало — всьох моментів.

До одних з них належав традиційний Цівинський концерт, улаштований 18. 11. м. після українських товаристів. Треба дати свідоцтво правді, — що головна, а радше вся заслуга у величезному успіху! концерту тушесного Боніа, а ще вірніше його голови о. кавалера Михайла Осадця. Людина, яка поспіває весь свій відпочинок від обов'язків наванчєх чєх проблем і яка протєгожє короткого часу просто доказувала чуда. Бо з аєнієх сирого матеріалу створила чєх і оркєстру, яка мєжє нам показувати чєх більшє міста з далєко краєчєх матеріалєх і більшєх мєстєчєх аспірацієх.

Тому свято Шанчжяньмає вийшло дуже гарно. Крім продукції тварин і овочів, старшина збираєся садовити в дора Сяня (тепер в Кітшині), що є мідицею тріла плодової і не залиши свої бродячі та фортелезні союзи в Розенблума, йому ще на цьому місці належить опити діяти. Бо в Розенблум, згодом Жюа — так як бувший старшина У. Г. А. шми своїм поведінкам в Бюлат дає доказ, що не дивлячись на якісь політичні комбінації жидівських провідників — глибоко закопан у душі почуття єдності з намір і ним упертуватимся доорікти. Дай вам Боже більше таких Жюа!

Увесь час "Бонна" на Шевченківській компонує, це його друга творчий виступ. Рішалою "Випускного 1904" для доказу серйозності праці і зрозуміти культурної місії, яку має ця спомини з його духовний провідник о. Оскара докази між Стівенса і залізної енергії. Тому не диво, що провідники зі всіх тутешніх товариств найбільшій діяльності, тішитися загальною симпатією. Як разо хотілося свідати те про інші товариства. А і їх допомогу у нас—та за мало людей охочих до праці. Та те мовіть наші загальна незгоди. Кажуться на "провідників", на початку "і тутул" найбільшій довод, але де діло йде про шоденну, нещадну, серйозно, при якій забувають мене — як мало нас тоді! І ще одні хвороби—добробісті порахунок, образи з причин надмірної амбіції або така задля дрібнички, про які не варто й згадувати, — забирають людям здоров'я час, який можна зружати на громадський працю і витискують на шій праві своє п'ятию. І хочеться крикнути до них: "Прозріте люди!" — Чи не бачите, що густою, здрібнілою лавою сунуть на нас морги, а ви розпорхуетесь. Прилетіть собі собою,—забуваючи, що я те першій час не смію бути ні "першим", ні "останнім", а всі разом—різко мусить працювати! На тигуни й почести пропадає час — але як після довершеного туалу!

А в Бродях поле до праги межичайно широке і квітче. Не слід забувати, що Бродщина — це передостання кінцалка галериди, з якої калані ще й досі не скастигувалися і що тепер польський "істс" рознімає величезну акцію, не обмижкуючи, очевидно, тільки на своїх "оазисах", а запускє сіті й на нашого брата. Тому тинь дивиншого старе ронедка дедуси тугешніх Українців-інтелектуалів, які забули з опозиційної навогості, замислились статя в одній національній фронті, декуть вімени Селянського Союзу аттацію від та да кависної, — очевидно на превелику радість наших ворогів.

А село наше гарне. Після війни прозріло і претсь до організації. Доказом цього кооператива, що повстають у нас чужі все з почину самих селян-а заінтересування справами загальною національного значіння. Та зовсім слушно (хоч ек терорно не слухати) даються слухати навічання на "панів", що замисли дати ініціативу, провід і йти на село з класичним удданнєм і організованістю — самі мік собою не можуть погодитись. І наслідком цього не треба дзедо ждати. Одну міську кооперативу доведено до конкурсу, дотра стоить над берегом пропасті, захоронувати мабуть буде треба зіквалувати, жертва та загально-національній шлі дедим можна забрати, а про плачання жаскод до товариство вже й не говорити!

Не хочемо бавитися у фрази і статистик, як це звичайно у нас робиться: жовані голоски на бучучину. Вона буде у нас годі єдиною! І тільки тоді збератимемо успіхи з нашої праці, коли всі без винятку розуміємо, що перед всіми особистими амбіціями, перед задоволенням потреб влас - є інтерес національний!

Дай Боже, щоб це зрозуміння прийшло у брідську суспільність якнайскорше!

з Турки м.С. (Рівнік Українського шкільництва). Шкільний інспектор Владислав Березинський ретельно за списку дітей виявляти всіх українських учителів і всі українські школи турецького повіту конспективно прямує до виконання своїх обов'язків постанови. Поділав він прощесення в інші повіти учителів Дмитра Великановича, Гриня Нікаса, Оми Яворської, — про збільшення за уч. посади М. Коронюкчино, М. Височанського, С. Васильшинського, П. Козимичівної, П. Пасичівської, О. Бабичової і М. Давидовичівної, — про скандальне перенесення учителів О. Яремківчиної з Жукотина до Задляшля на основі осявистих службових «згадок», — поприймав матионіс даючи стрічу загальним ошадностемим класам десять нових польських учительських і доів до того, що учителя української народности можна тепер порадкувати на пальцях! Рівнож знавє він українські школи або зовсім або редукє до однокласових, при чім як в навств дуже гарна фреквенція, твердить, що і викладач український учитель штучно (Беньюна), — але не знаєш ні одноі школи ГЗЛ, хочби до неї вичаєло якого Липа дітей (Сини, Волче)! Просимо міністра освіти забрати Владисла Березинського в інші оклади, бо в турецькому повіті інколи він українське учительство і шкільництво так, що ледян сади з них остали! — *Немаємо.*

Яблуння зимня, (протіг Тура). В м. -
вузкому році вросло в Яблуню 49 яблук.

... (за померк 80 дітей) за української новою навчання в місцевій школі. На підставі цих декларацій — а вінпис не було, бо в селі нема ні одного не то Поляка, але навіть катинцяма, а є тільки 10 жидівських родин, які не бояли участі в школі, ми прийняли. Кухотворці писалим а д. 10.ХІХ.1923 в 2883725 поволомима упорядком і тошоту, що мономю значення записансь в українськом мовом. Відомий лист (оповіщення) писан поволомима Податкової Школярної Радя на дві дати 14.ІІ.1925 в. 679 П. Платас складаючи декларації за божу ладий робленю писаню на підставі вітнів, щобби яксь склялось родичам хлопчиків декларації за поволомима новою навчання. Одначе захочом пошій не принесемо успіху. І ось величезнаша шкідлива хлопчикова школа закінчилась пошитою українською. Та не не дає спати поволомима інспекторам! І ось — дня 9 квітня п. п. прийшов старший постоуруковий з Галичини нижньої до вітнів Федора Даниша і передав йому 20 декларацій з домиганням поволомима моїм напечатані в школі, жалуючи від нього, щоби постоурава за підписи батьків. А що вітнів син Іван Данишо промилує пасарку в селі, постоуруковий викликав його на двір і дав йому спис родин, що не звали в жинуюлку році участі в школібстві. Постоуруковий доручив йому, щоби він викликав друга його цього декларанта. А що в цім списі було цього 13 родин, постоуруковий поділив їх Іванку, мусім ми то зробити, а можеш також поділилась паре жинтук, зрештом ви старші навіть. Як бачите 13 декларантів поділились. Я пошитою пишавлю по не».

З цього видно, що інспектор, перевіряючи показання свідка батьків, що виступає докатою, вирішив використати тих, у свій обов'язок зазначив, до сфабрикування польських декларацій.

Зі спорту.

Студентство і спорт.

Хто з читачів „Діла“ або „Нового Часу“ читав і рецензував про спорт, той ніби не переконався, що українські спортсмени так добре вже розуміються, що повинні бути в цьому напрямі цілком задоволені. Особливо автор статті в „Ділі“ з 8. II. 1926 р. захоплюється заінтересуванням для спорту серед львівської молоді. Означивши, як забува або може в нарочито хотіла зацікавити амбіції академічної молоді, польських анюсиків шкіл, до яких так твердження цілком не відноситься. Нечувуючи не аномалія і сором, щоби тисячі або й більше студентів П. В. Ш. не, що ховуючи сюди вестернітарі та політехніки не здобувалися на старостіх студент, спорскації. Це сором, який не дається затерінічаним оправаданими. Минулого року оправадувало себе студентство бойкотом який мабути — а вношу це з заінтересування спортом в цьому році — був да бою покритишкою для байдужості. Минуа бойкот і завазало, що не ідейно молоді по такій довній козольній хотімо душено і тілом за іскуку пратило. Так „блуженні вірующі“. Всіх старання деки одлянути в напрямі утворення спорт, секції поблизко о байдужість студентства.

Слідом за організацією студентів.

Силою ваги спорту як одного з міркувань даного народу, намагалися де-то товаришів зорганізувати студ. спорт. секцію, складали протягом 6-р. кілька разів збори, на яких не хлилось навіть по одному відпоручникові від кожної сотні. В останній сходинах через Радком вибрані навіть організаційну комісію для виготовлення статуту. Здавалось, що з весною закончить горьківська праця та, на жаль, не староси. Організаційна Комісія виготовила до тижня статут, та мабуть вибір цієї комісії був хіба тільки впливами з боку вибарників. На заповіднені сходинах являлось всього кілька студентів. Число присутніх не могло становити навіть з селішого Біндія, як що кожного присутнього вибрано відношенням. Статут прикрий порою якого нервиста рішачість вже грубою палепоу. Союзу байдукумисть оправдувати студенти як тільки можуть. Своєю байдукумисть можемо зазначити те, що Спор. Рада не призначила наші частини спортувого матеріалу, що насам з Чехії. Чик у сором нам студентам П. Б. Ш. почути те, що краківська студент. Громада. а маюча на своїй площі, ані жадної підмоги від нашої суспільності, подобала утворення спорт. Секції. Горстка студентів та зовн. „Другі“ в двайдаторе менш від Яваської Студ. Громади має такою секцією, а хоч і не має площі — усе такі являється — де може. Ма і площі маємо і призначд можемо мати, одної тільки нам бракує, а то: охоти до праці і доброй волі. Їїна тут переважно в сторони молодшого студентства, яке крикільохів Гравів в „Україні“ — не прожва

Носафат Штатин
за орган Ком.

Нові книжки і видання.

НИМНИКИ:
ЗАПИСКИ НАУК Т-ВА ІМ. ШЕВЧЕН
КА т. CXII—CXIII. Праці філософської
секції під редакцією Кирила Студинського

[illegible]

Осип Матвей; ЯРОШЕНКО. Історична повість. Накладом українського видавничого Т-ва. Львів 1926

М. Литвицький: СУЧАСНЕ СТАНОВИЩЕ С-ГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ. Поділля, 1926.

УКРАЇНСЬКА СІЛЬСЬКО-ГОСПОДА-
РЬСЬКА КООПЕРАЦІЯ. Збірка 1-й. Пери-
одич. 1926. Зміст: Проф. К. Максименко.
З минулого с-гос. кооперат. В. Довгань-
ницький. Коротка історія і напрям діяль-
ності Центру. В. Коваль. Суспільно-
економічна природа с-гос. кооперат.
І. Прокопів. С-гос. коопер. в Галичині.
М. Литвинський. Сучасне становлення сіль-
сько-гос. коопер. на Рад. Україні.
"ТРЕМБИТА". Адаманів лісогосп. на
Підкарпатській Русі. Видання "Проміслю-
ватор" 1926.

ЖУРНАЛИ :

"НОВА ХАТА" ч. 5. Зміст: Олена Богдановська: Вазми. М. Фелікс: Українська величодні писемні. В. Пешинський: Начало походження писемні. Ст. Т.: В. см. Жіжні і спорт. Жіжні рухання і теорією халло. Рухання і теорією турніста. Ганс Натонек: Історія одного футра. Вікіа, балюна і а верах і ка. тами. Народний стрій. З рухних робіт. Przegled Politycyz. Samowolne porownanie zagadnień polityki zarplaceni. t. IV. ss. 5.

ОПОВІСТКИ

Український хор під управлінням Дя...

11. V. Стрий.
12. V. Стрий.
Початок о годині 3:30 вечером. У
своїй книжці. 16:00 3-

Загальні Збори свящ. колегіуму
«ВЛАСНА ДОПОМОГА» у Львові в че-
твр., 13.V, о год. 10, рано при худ. Ко-
нєктіа ч. I, II, пос. 1697

Дрібні оголошення.

НАПРАВА годинників під ударною фехтовних сил італійських поліцейських Гутеріан Спектуська 14. По стіні годинники посідають домія. 1679 6) 4-

1-30д. коштує кожда зовотничча нап
да у Гутермана Сукстуська 14, 1679 4

ВІДОВА або сирота по священику, ук
юча варити і занятих домашнім го
сподарством у священика із селі заселі
подати усякі. Уряд парохіальний Доре
г/а. п. Войничів. 1900 2-3

ГРЕКО-КАТ. уряд парохіальний продає негайно 8 моргів ерекціоняльного поля в одній частині, земля першої класи. Вся інформація у ділянці о. Ор. Дурбан, Гвінея-Гвінея.

ПІШУКАЄ заняття (у Львові або на провінції) аспірант інструктор (голова на вищій класній гімназії) — може вчити англійську, італійську нових чин української польської стенографії, — зміє вести кореспонденцію, — має практику в приватній організації. Паскалі зголошення адміністративної під "Лектор".

ОГОЛОШЕНЫ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціаліст надуг носа, уший, гортани

д-р Жигмонт Зельцер

Львів, Ягайлонська 7.
Телефон 27-99. 5-1

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!

— ПЕРЕКЛЕТІНІЯ М. Криштоцького —
номарна та переклада 44 ауд. (Львів 1943)

„Поготові патріоту польських“ мало свій осередок у Варшаві, де нараховувало до 1500 записаних членів. Та мало воно свої філії і по провінційних центрах. Між членами були люди всякої масті: шкільні, військові до генералів включно і духовні. Для польських відомостей цікавий той факт, що конспіративна установа, однією метою якої був державний переворот, виступала зовсім розкопсовано перед поодинокими міністрами тодішнього кабінету Вітоса. І так голова ППП, Пенкославський і члени управи ксьондз Орачевський і ген. Врочинський вели офіційну політичну розмову з тодішнім міністром освіти Гломбінським. Делегати домагалися від міністра ні більше ні менше, а далекосяглих реформ державного політичного характеру і персональних змін на деяких дуже відповідальних державних становищах і в генеральному штабі. Той же Пенкославський був і в тодішнього міністра внутрішніх справ Керніка, якому в часі краківських подій оферував навіть допомогу від ППП. при опануванні zagrożеного тими подіями і генеральним страйком внутрішньо-державного положення. Тодішній міністр військових справ теж прийняв в офіційному характері Пенкославського і полк. Горчинського. Перед мін. Шептицьким делегати виразно заявили, що прямують до державного перевороту, і що в часі перевороту будуть змушені арештувати цілий уряд, а в тому числі й ген. Шептицького. Від тодішнього віцепрем'єра Корфанто не маючи делегати ППП., щоб він передав їм гумові палки, яких уживали шлескi повстанці.

Аж чотирьох міністрів стояло в контакті з провідниками ППП., а тому не диво, що уряд його не переслідував, а рішив тільки інвіліювати. Щойно уладок уряду Вітоса спричинив те, що ППП. почали ліквідувати.

На лаві обвинувачених засідо 6 провідників і організаторів ППП. Перший з них Ян Пенкославський, інженір був основателем ППП. Він виступав під псевдонімами „Ян Претор“ і „Стефан Леліва“. Витовт Горчинський б. полковник російської армії виконував у П. П. П. по черзі функції команданта збройних сил, начальника штабу і члена головної ради ППП. Крім того був він платним урядником організації. Виступав під псевдонімами „Ястшембець“, „Чоловік“ і „Кміш“. Ольгерд Михаловський б. ротмістр був членом головної ради і заступником начальника генерального штабу ППП. Він був невідступним учасником церемонії записування нових членів, де асистував з обна-

женим шаблем в повному військовому мундурі та узброєний. Він переховував архів. Виступав під псевдон. „Кейстут Айгір“. Тома Лубснський, полковник резерву, був командантом м. Варшави, а потім начальником генерального штабу П. П. П. його псевдонім „Гедба“. Юзеф Ленецький був членом головної ради і виступав під псевд. „Домброва“. Ян Врочинський, б. керівник міністерства військових справ за уряду Падеревського, пенсіонований генерал, був в організації заступником голови Военної Ради, його псевдонім „Рейтан“. Генрик Гостинський, комісар державної поліції, був в організації по черзі командантом Варшави, а потім командантом поліції ППП. Виступав під псевдонімом „Бабініч“. Він в розправі участі не бере і цілу його справу умовно наслідком смерті. Помер уже по виготовленні акту обвинувачення.

Жадає скарби Генер. Респ. в Поміні: 1247 ТИТАНИ, Львів Рівницька 8. 23-75

Та цим ліста винуватків не вичерпується. Дивним дилом усі інші винуватки організаторів виступають у характері свідків. Між іншими в характері свідка виступав на розправі кс. Чеслав Орачевський. Саме напередодні ліквідації ППП. виїхав Орачевський до Америки. Наслідком його відсутності проти нього не виготовили акту обвинувачення. Перед самою розправою приїхав Орачевський до Польщі і попав на лісту свідків.

З акту обвинувачення виходить, що капуцинські монахи відіграли в ППП. велику роль. Між іншими вони відібрали присягу в костелах від нових членів. ППП. робило свої зібрання в монастирських келіях і в підземеллях деяких варшавських костелів.

На розправу покликано багато свідків, а між іншими усіх названих вище бувших міністрів. Головний обвинувачений Пенкославський борониться сам, інші мають оборонців. Пенкославський заховується на розправі бундючно. Він зложив навіть заяву про те, що звільняє всіх зв'язаних присягою в ППП від зберігання таємниці та закликає їх до зізнання правди. Пенкославський і товариші твердять, що вони не мали на меті державного перевороту а тільки допомогу урядові в опануванні ситуації на випадок більшовицького перевороту. Слід замітити, що в ППП. був високо розвинений культ убийника першого президента Польщі

Нарутовича. Слідство виявило, що вбийник Елегій Невядомський був патроним ППП. Організація астанова була навіть почесні дижури (патролі) на гробі Невядомського. Ця розправа має всі позначки великого політичного скандалу. Во-на скопмпримувала вже дотепер багато визначних політиків а правни, а в дальшому ході скопмпримує їх ще більше.

„Селянський Союз“ і „Воля Народа“

Іх „кооперация“ на вічу в Бродях.

Бродянина була перед війною доменою москвофіла. Муравляни праця українських національних кіругів дова до того, що тепер втрадили москвофілі більше чим половину свого стану посідання. Для 25. березня н. р. відбувся в Бродях Повітовий народний зїзд УНДО, а на ньому були представники більшости громад повіту. Не подобалося це деяким елементам, що керуються своєрідними мотивами, не мали відваги пристати до одного з двох даючих в політ. таборі: українського і „руського“. Вони то порозумілися з волинським „Селянським Союзом“ і, обіюючи йому великий успіх в повіті, почали акцію. На день 6. травня скликали в тій цілі прилюдно віче, на котрім мали виступити послы „Селянського Союзу“ і осудити повітову управу партії. І дійсно: на віче прибули послы Назарук і Чумай. У салі „Музичного Товариства“, де відбувалося віче, явилися всі члени і прихильники „С.С.“ в числі біля даьцяти осіб і між зібраною публікою розкидали програмні тези „С.С.“ і „Наше Життя“. На жалю на вічу явилися в переважній більшости прихильники „Народної Воли“ зі своєю красною ексекutivoю: Кирилом Вальницьким, д-ром Заявом, Козимом Пелехатим і студ. М. Хамом, що приїхали на віче зі Львова. Вже при виборі президія вийшло шило з мішка. На листу „Селянського Союзу“ вляло біля 20 голосів, на листу народовольців майже всі інші учасники віча. Зазначити треба, що УНДО з пошани для послів віча не обіцяло, а вислало тільки кількох обсерваторів. Головою обрано ред. Козму Пелехатого, а заступником і секретарем пп. Назаревича і Пилипшича. Так отже „Селянський Союз“ влаштував віче для членів „Народної Воли“. Голова віча ред. Пелехатий прийняв вибір і провід повстав „найдорожчих товаришів послів“ і дає слово послові Назарукові. Посол Назарук складає звіт з діяльності клубу. Обговоривши відношення клубу до Польщі, з'ясував всі болячки шоденого життя і становища „Сел. Союзу“ в клубі. Більше уваги присвятив оправданню, чому послы члени „С.С.“ остають в спільному клубі з національними українськими послами. На його думку тому, що: 1) політика клубу не суперечить політиці „С.С.“ 2) клуб бореться за національне відродження, 3) є демократичним і 4) що „С.С.“ змушують до цього Польки, котрі з нами не зацкаються“. Не заважаю на те посол заявив, що стоїть непохитно на класовому становищі і що „наша будучність в пролетарсько-класовій армії“. По тім прийшов до слова посол Чумай і говорив про потребу класової селянської організації. Говорив про селянство, Даниловича, Олексія, Гореміку, Вриля, Паста, Возволене, доказував вищість класових інтересів над національними і висловив обурення на адресу деяких національних кіругів, що „заяки патріотизм у монополію“ — хоч самі глядять „туди і кудись ніче“. По тім прийшов до слова голова партії „Народної Воли“ п. Кирило Вальницький і декуючи іменем партії послам за їх „постинний виступ у Бродях, малював боротьбу двох світів: капіталу й пролетаріату та висказав бажання, щоб „Селянський Союз“ з'явився як „Волею Народа“ в одну партію. Во пошож роздроблювати сили, коли обі партії нічим між собою не різняться. Воник класові. В тому самому часі промовляли й інші народовольці: д-р Заці і студент Микола Хам, що витав послів іменем сесій студентів партії „Народна Воля“. Відак промовляла пані Михайлина Ліщинська іменем класово осередкованого жіноцтва і двох гостей членів УНДО. пп. Володимир Рудницький і Олександр Черкаський. Оба вони згідно з регулярним віча ставляли послам запити. В часі промов обох останніх бесідників, котрі як учасник віча зазначували свій відмінний погляд на справи порушені послами, вчинили народовольці і прихильники „С.С.“ такий вереск, що здавалося приїде до розбиття віча. З великим трудом удалося розбурхану класовим гаслами публіку заспокоїти. Промовив же селянин одинокій сел. промова. Василь Іваховський і як останній бесідник відповідав на поставлені запити п. посла Назарука. На запит п. Рудницького, яке становище займає „С.С.“ у відношенні до „Народної Воли“, відповів п. посол: „Рівної критики“. За те не поведе п. посла до відповіді на питання п. Черкаського. На питання: як поспісти, стоячи на становищі класової солідарности пролетаріату, такі обставини, що французський робітник пішов війною на німецького і тепер жас його коштом, що польський мужик забирає землю українському, що польський робітник забирає працю українському — відповів, що ці справи не були об'єкти докладом“. А на питання, що більше для „С.С.“

класового селянсько-польського партії, як некласова національна українська, відповів, що таке питання, не про очі і очіки. Описав запропоновану голову віча резолюцію, як укладену майже одностайно. Зміст їх такий: перша висказує признання послам „С.С.“ за їх працю і подяку за участь у вічу, друга висказує признання селянам і т. д. і вкінці „С.С.“ до з'їзду в народовольцями, третя визнає послів „С.С.“ до укладення їх парокваторної діяльности з програмою „Народної Воли“.

НОВИНКИ.

— Смерть М. Біляшевського. „Прагер Прессе“ приносить звістку, що в Київі помер 21. квітня наш відомий історик мистецтва і вчений М. Біляшевський. Вік 1902 р. був він директором київського „Всеукраїнського історичного музею ім. Шевченка“, який збагатив незвичайно цінними предметами мистецтва, спроваткованими з чужини. За його починком чужина дізнатася, чимало про українське мистецтво, яке перед війною великий англійський мистецький журнал „The Studio“ дав окреме місце мистецтву України, закладяючи його засадам. Біляшевський надрукував яких 70 більших і 300 менших розвідок археологіч., етнографіч., нумізматичних та фольклору, в українських та чужинних видавництвах. Крім цього видавав „Археологічний літопис“ і був членом різних наукових установ. У 1919 р. його вибрали звичайним членом Академії Наук.

— Заборона Шевченківського концерту. Для 3. V. мав відбутися у читальні „Просвіти“ в Старій Соля святочний Шевченківський концерт, а після концерту мали аматори відіграти пєсу „Сватання в пеньках“. Старим звичаєм повідомлено про це старостові в Старім Самборі і читальня готувилася до свята. Та видко воно було не по нутру п. старості Смолянському, який помирстиувався всемогутчим „вею“. Єне мабути, чи не перший випадок на території львівського воєводства, де староста забороняє без ніякої причини Шевченківський концерт. Заборону принесли два озброєні в кріси поліцаї, на годину перед концертом, саме тоді, коли позаміщені і місцеві люди розкуповували білети. Усі в пригрозі і з наріканням розходились до дому. Крім того поліція напастувала в часі свят місцевих паничок, які збирали жертви на „Рідну Школу“, списували протоколи з п. Яничківною Михайліною, Галдухівною Стефанією, Заварською Галею і п. Олексиніною Іреною. Конституція та й годі!

— Злочинна хроніка. На кару смерті засудив суд присяжних Петра Салдата, селянина зі Замка, равського повіту, за те, що він під намовою свого дядька, Семка, стріляв зі засідки до Олексі Дяконя і вбив його, одержавши як задаток 30 юдичних сребренників. — Побережник у дзібужківських лісах, власности оо. Домініканів, Петро Пігула, сповнає так ревно свої обов'язки, що вбив у лісі Наріцких селянина Козового за крадіж дубини. Пігула, всупереч осудом знавців боронився тим, що стріляв тільки „для страху“ і дістав лише 3 місяців в'язниці. — 15-літній син власника млина в Перегірській відповідав у Стрию за насильство над 19-літньою селянкою і дістав 8 місяців в'язниці. Як на початок життєвої кар'єри це досить.

— З любовних трагедій. Один уриковець львівського банку оженився на здивування своїх товаришів з танцюристкою з казарняного дачисту. І хоча молода жінка заробляла для нього на шоденний хліб пошитоною працею, обоє були шалені і були би жили щастливо довше, якби один з товаришів урядови — мабути з заздрости — не повідомив поліції, що він уже раз жонатий у Варшаві. Відний новоджениць відповідалиме перед судом за двоєстєство. Казачиса за свою необережність, обіцює вжити розвід з першою жінкою і ще раз заочно ожениється з другою.

і за все те одержувати найчастіше лайку й клевету в нагороду.

Про маловартність народних настроїв: „Особисті зусилля одиначі, зосереджені в собі самій, дають їй змогу зусиль вищих і тривкіших від того, до чого здатна безтямна юрба; остання тільки шляхом взаїмних концесій може довести до загальної згоди; а концесії ті однаково ломлять пружини інтелігенції, як волі. Якби і не була щина контролю загалу, то такі не загальними зборами доконаються відкриття Коперника, Галілея, Нютонна, Пастера... В момент захоплення атенська юрба мала прийняти на себе риси небезпечного підйому. Одначе було неможливим вижидати від атенського народу постійности в поглядах і тривкості в рішеннях. Річ инша говорити про свободу, незалежність, навіть батьківщину, а инша здійснити внутрішню дисципліну, часто сувору, якої вимагає безкорисна служба високим справам, які легше проголошувати ніж здійснювати в житті“.

Без ілюзій! „В щасті й нещасті, в тріюмфі і в невдачі, однакова простота, однакова твердість, завсіди. Ніякого самообману щодо інших. Все бути готовим на гірше“. Для нього (Демостена), та-

кого близького могили, що йому були виправдування зрад провізорично розкажаними“?

І нарешті: „Найважніше питання (розумної й доцільної національної політики), це питання шефа, провідника“.

Закривасмо книжку Клеманса і питаємось: Невже зневіра в єдиноспасєність демократії і пересвідчення, що питання провідника — головне і перше питання, справді мали би бути суттю політичного й життєвого досвіду найбільшого французького політика останнього віку? То булаб ще одна суперечність у повній суперечности особи й долі Клеманса, старого комунарда, основника й найбільшого політика „третьої Республіки“? Але ні! Істинному Якобінцеві Клемансові ані не сниться кидати „Безсмертні заповіді 1789 року“, принципи Великої Революції. Він тільки шукає нових формул для них. Можливо, що у великій книжці, яку він, кажуть, пише від кількох років у затишї свого вандейського хутора, знайдемо виклад ших нових демократично-республіканських формул — в цьому значинні — дійсний заповіт Клеманса.

підтвердження рапальського договору й віддання існуючого стану припини між двома великими державами та що вона не звертатиметься на крихітку проти Люксембурга й Ліги Націй, а навпаки уможливило Німеччині бути корисним посередником між Заходом і Сходом, себто між старою Антантою й Союзом радянських республік. Німецька преса підкреслює згідно з офіційними колами, що так як Люксембург не бачив зв'язку з Союзом рад. республік, так тепер берлінська умова не означає відвороту від Люксембурга. Демократична й соціалістична преса промовляє при тім за вступленням Німеччини до Ліги Націй і коректним додержанням люксембурзького пакту, бо тільки тоді зможе Німеччина сповнити своє завдання посередництва між Заходом і Сходом та замирення Європи. Права й націоналістична преса одобрює також новий крок німецького правління, однак вона недоволена з того, що правління не використало нагоди після безрезультатних женецьких переговорів, не зірвало з Люксембургом і Лігою Націй і не почало нової, цілком самостійної політики (Люксембург, Крайц-Цайтунг і м.). Однак помірковані націоналісти задоволені бодай з того, що після закінчення нового договору Антанта не зможе вже вжити Німеччину як тарана проти СРСР.

Взагалі німецька преса підкреслює з одного боку корисність німецько-радянського договору для Німеччини, а з другого боку її коректність супроти партнерів Люксембурга. Преса стариться доволі згідно оприлюдненим ворожим закидам, начеб то цей договір обезцілював своїм застереженням щодо нейтральності вартість участі Німеччини в Лізі Націй або навіть противився постановам умови з Люксембурга.

Тільки спорадичні голоси (між іншими проф. Фрайтаг фон Лорінгофен) ставляться до нового договору більше критично, добачуючи в ньому джерело дальших конфліктів, випливаючих із зобов'язань Німеччини супроти Ліги Націй і Союзу радянських республік. Це зрештою підносила й чужа преса "Морнінгпост" з 30. квітня і французький "Тан" з 27. квітня, вважаючи роллю Німеччини "незавидною", а то й "небезпечною". Не прийдеться їй постійно вибирати між Женевою, зорієнтованою проти Москви, й Москвою, що між іншим уважає заключений договір цвяхом до домовини для Ліги Націй. "Свобідна рука" Німеччини безперечно не заспокоїть Радянського Союзу, а викликаватиме беззастановне недовіра держав, агрутованих у Лізі Націй. Негативні німецькі голоси вважають далі, що Німеччина не ви-

Жіночі модні матер'яли

Шовки, Полотна

Мужеськ'ї сукна

1631

ФІРМА
РОМАН

ЗУБИК

Булів, Галицька 16.

грав нічого на новому договорі, а вже собі тільки руки, переймаючи перед союзом радянських республік зобов'язання берегти його інтереси у Раді Ліги Націй й бути з ним у постійному порозумінні. На новому договорі вииграє лише Союз радянських республік, бо забезпечує собі не тільки поміч проти Ліги Націй, але й неутраляліст Союзу радянських республік не є ніяким плюсом, бо Союз і без договору в конфлікті Німеччини з Польщею мусів би бути у власному інтересі завжди нейтральний.

3 емігрантської преси.

Політична активність населення в С. Р. С. Р. та українізації в освітленні політичного вітчака зі СРСР.

Паризький орган Мільюкова "Посліднія Новости" з 1. травня ц. р. приніс дуже інтересне інтерв'ю В. І. Таліна з одним політичним емігрантом, який втік уже цього року зі СРСР. Розмова Таліна з невідомим емігрантом велася на подані в заголовку незвичайно актуальні теми.

Останніми часами радалада намагасться, як відомо, втягнути до державного будівництва як найширші круги населення передових селянського і маломістечкового. Партия і органи влади стараються оживити ради, до яких мають доступ непартійні елементи. На запит, чи влада насправду широко намагасться втягнути до рад і взагалі до державного будівництва непартійних, емігрант відповів:

"Зрід не лише господарської, але й громадської активності населення — не реклами, а факт. В цій активності немає жодної скрісталізованої політичної ідеї, не кажучи вже про якунебудь політичну програму. Все те подекуди ще примитивне, емпіричне, деколи до смішного безплічне. Але радалада глядить вперед. І вона ясно бачить, що на ґрунті цієї господарської активності не може не вирости політична активність. До того радалада передбачує, що ця політична активність буде активністю направленою проти неї. А тому більшовики намагаються ту рстучу енергію опанувати і спрямувати в дил своїх цілей. На їх думку необхідно скріпити місцеві органічні інтереси на те, щоб ту енергію відвернути від загальнодержавних справ. Радя треба оживити тому, щоб дати можливість видавати накопичену енергію на локальні справи, бо в протинному випадку вона направиться на загальні".

Виходячи з такого заложення в оцінці теперішньої більшовицької тактики у відношенні до населення, емігрант даєчас і справу українізації.

З такої точки погляду — каже він — треба підходити і до шугної українізації. Необхідно мати на увазі, що на ґрунті цієї українізації радалада примаркає з собою значні кадри населення, звязаного в минулому з петлявизацією і з іншими націоналістичними напрямками. Велика частина петлявизації вступила до радянської адміністрації і тут у звязаті своїх українських захоплень і подвигів більшовицької адміністрації та інтелігенції находити змогу для розвитку політичної енергії. На тому вона й інтересує ту енергію, вловивши не оставляючи нічого з неї для загально-політичних проблем. Мало того — та українізація є немовби узаконеною формою антисемітизму. Правдоподібно, неспреданим українським націоналістам і емігрант віддася би вибачливше до українізації, що її самі клануть, якби знали, яка велика доля антисемітизму в ній міститься. Викладання та усунування жидівської інтелігенції з усіх станових відбудується дуже енергійно, а боротьба з Москвою є переважно боротьбою з Жидами. Центральна московська влада сама собою незвичайно коректна і толерантна у відношенні до Жидів, радо закриває очі на цей сухий антисемітизм українізації".

Справу українізації розглядає автор, як бачимо, дуже односторонньо. А вже просто відкриває "нову Америку", коли твердить, що українізація покривається на Україні з антисемітизмом. Видно, що цей невідомий емігрант, дихав аж "надмірною приязню" до всього українського. Згідно з його поглядами українізація це щось в роді більшовицької "інтриги", що крім поданої ним, не має ніякої іншої глибшої причини. Це видно наглядно з таких його слів:

"Людей намагаються втягнути в ряди місцевих і національних інтересів на те, щоб вони мали менше змоги звертати свою енергію на загальнополітичні та загально-державні проблеми та інтереси".

Виходить, що комуністи втягають на Україні штучно в "національні" інтереси. Поминаючи те, що автор суперечить в даному випадку своїм власним твердженням, мусимо ствердити, що власне комуністи при допомозі українізації стараються радше відтягнути населення від національних інтересів, розуміється політичних а не культурних, ніж розбудити серед нього заінтересування національними проблемами. Щож до за-

гально державних "інтересів", то комуністи аж у протязі національно державним інтересам запліють серед широких мас українського населення, інтернаціоналізм, а в даному випадку і при теперішніх обставинах до загально-російських державних ідей. І роблять це навіть при допомозі українізації. Інша річ, чи комуністам вдасться досягнути своєю мету на Україні. Бо українізація, що заборобовує тепер так багато енергії свідомого українства, напевно не піде в дальшому розвитку наміченими й більшовицькими дорогами, але швидко природно найде свою власну чисто національну, а не інтернаціональну дорогу та поставить перед собою загально-державну але не російську, як хоче автор, але загально-державну, національно українську проблему. Що на Україні має завсім природно боротьба з жидівським і російським засиллям в адміністративному — бюрократичній ділянці, — це явище зовсім природне і здорове. Те засилля було й є в історії переходовим. І воно мусить щезнути в користь тубільного українського населення. Якщо там відбувається насправду боротьба з ним, то це тільки підтверджує наше твердження про те, що навіть в рядах теперішньої українізації на Україні наростає національна сила, свідомо своїх завдань і мети.

Розконспіровані конспіранти.

"Поготові патріотуф польські" перед судом.

На час найбільшого розвалу польської державної господарки і на час незвичайно загостреної урядової кризи, коли до обняття польського державного корабля шукється правича, випав процес проти "Поготові патріотуф польські" у Варшаві. Наші читачі пригадують собі голону при кінці 1923 і на початку 1924 р. справу тої конспіративної організації, що мала за завдання зробити в Польщі державний переворот і завести фашистську диктатуру. Організація ППП, powstała в листопаді 1922 р. була активною аж до січня 1924 р. Політична поліція впала на слід цієї законспірованої організації ще в лютому 1923 р. і повідомила про неї уряд. Тодішній уряд Вітоса не реагував на те. Шойно в листопаді 1923 р. відбулася в міністерстві внутрішніх справ нарада, на якій вирішено доручити політичній поліції разом... енергійну інвляцію ППП. Такий стан трівав аж до січня 1924 р. Тоді прийшов до кінця уряд Вл. Грабського, що й доручив органам державної поліції ліквідацію ППП.

В. ЛЕВИЦЬКИЙ.

Заповіт Клеманса?

Брюссель, 4. травня 1926.

Клемансо вже грав деяку роллю серед опозиції до другого цісарства, під яким — каже іронічно Анатоль Франс — республіка видавалась такою гарною". В часі комуні він був "мером" одного з кварталів Парижа. В "Національній Зборі", який 4. вересня 1874 року одним голосом припадкової республіканської більшості супроти дійсної більшості монархічної проголосив республіку, Клемансо голосував за республікою. В тій, третій республіці він жив таким неспушним, буйним політичним життям, як ніхто з його ровесників. Він бував на возі і під возом; калямутив громадську душу своїми статтями, бичував у своїй газеті всіх і все, що йому не подобалося, і в, бувало, гіркий хліб вигнання; перемагав і падав у виборках; славився найбільшим погромником міністерств, і сам падав з містерського стільця, під ударами противників; писав романи й бачив свої драми на театральній сцені, тай облядав світ цілий, спратнений бу-

ти свідком дійсних драм одиниць і народів; іменем демократичних принципів, словом і пером вів найзавзятішу боротьбу проти різних французьких урядів за якнайбільшу свободу одиниць і політичну, і безпартійно твердою рукою ломив і топтав ту ж свободу, коли тільки вони зверталися проти нього самого, наділеного міністерською владою; пережив найбільший розгром Батьківщини 1870—71 рр. і ще більший розгром її переможець — 1918 року; був одним з найчільніших проповідників "прав людини і горожанина", і погорджував, як ніхто інший, людиною і її вдачею; вулиці великих городів хрещено його іменем, обі законодавчі палати надали йому найвищу національну відзнаку "добре заслуженого для Батьківщини", і в той же час нужденно впала його кандидатура на президента республіки; захоплена юрба кликала його "Батьком Перемог", і через одну ніч став він чи не найбільш непопулярною людиною Франції, тим, що "попсував перемогу". Без слова протесту усунувся в тишину своєї вандейської провінції. Вступаючи в дев'ятий десяток свого життя, він зробив ще одну мандрівку довкола світа, був в Єгипті

полював на тигрів в Індії; згідно мовчанкою приймав усі наклепи ворогів і докори прилюдної думки, і раптом кинув Франції нову цікаву книжку."

Ця книжка, видана в серії "Шляхотні життя" — великі діла", присвячена Демостенові. Але це не біографія і не історія. Змісту її передати не сила. Це щось наче книжковий вислів досвіду 80-літнього життя, вплив його горечі і зневіри рівно, як його пламенної любови Батьківщини; щось, наче політична філософія Клеманса, вимережана на тканині долі й неволі останнього великого Атенця. Читати цю книжку — важко. Не тому, наче би висловлені там думки були особливо складні, а просто тому — і це ще одна суперечність в особі Клеманса, — що цей великий французький публіцист ніколи не вмів писати ясною, простою й прозорою французькою мовою: мова цього ворога Німеччини виявляється своїми предовагими і помотаними періодами одну з характеристичних принак німецького стилю! А висновки книжки, формули останньої

життєвої мудрости Клеманса? Іх теж немає. Що найбільше можна собі самому доспівати — з тої книжки, зневіреного і розчарованого супроти демократії, і з льогічних преміс, які в ній накопичені.

Ось кілька виривків "Демостена". Про трудність мирових зусиль: "Ні, цього замало, що наріз виявив найкращу відвагу в часі війни. Громадське життя в мирову пору теж вимагає найвищого героїства; воно полягає на безлічі несплавних зусиль у всіх ділянках одиничної й гуртової діяльності, коли навпаки боротьба вдовольняється повною посвяткою в блиск волевого розмаху. Всі народи знаходили підйоми войовничого духа в болючих хвилях великих історичних конфліктів. Восни зрушення викликають тоді витраски героїства, з яких сплітається потім літопис публічного життя, зі шкодою для безконечних зусиль, які є темною основою мирового розвитку".

Лайка й клевета — нагорода публічного робітника: "Лекше дати життя, себто посвятити себе цілого одним разом, ніж посвячуватися в сумерках мира, коли нам треба ставити свою владу, на силу себе проломлювати

* Nobles vies — grandes oeuvres. Dictionnaire par Georges Clemenceau. Paris 1926.